

Nr 37

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försvarsgrensstabernas organisation m. m. jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

I proposition nr 31 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 30 december 1963, föreslagit riksdagen att

a) godkänna de av departementschefen i förenämnda statsrådsprotokoll förordade riktlinjerna för försvarsgrensstabernas organisation;

b) godkänna att arméstaben, marinstaben och flygstaben förses med beställningar och tjänster till det antal och i de lönegrader som departementschefen förordat;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder som betingas av omorganisationen av försvarsgrensstaberna;

d) godkänna vad som i övrigt föreslagits rörande beställningar för flygsäkerhetsorganisationen vid flygvapnet.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Adolfsson* och *Lager* (I: 394) och den andra inom andra kammaren av herrar *Hagberg* och *Nilsson* i Gävle (II: 424), i vilka hemställts att riksdagen i skrivelse till regeringen begär utredning och förslag i syfte att nedbringa de svällande förvaltnings- och stabskostnaderna i försvaret samt att i avvaktan härpå fastställa att tjänster i armé-, marin- och flygstaberna endast ersättes enligt tjänstens kvalifikationsgrad så att löjtnantstjänster ej betalas med kaptenlöner, kaptenstjänster ej med regementsofficerslöner etc.,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Akesson* (I: 650) och den andra inom andra kammaren av herrar *Nyberg* och *Antonsson* (II: 791), i vilka hemställts att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 31 måtte besluta,

att de beställningar som inbesparas genom ny organisation av försvarsgrensstaberna (arméstaben fyra, marinstaben nio och flygstaben sex) uppföres enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande på vederbörliga personalförteckningar,

att marinstabens sektion III får den organisation som angives i departementspromemorian av den 4 april 1963, bilaga 2, tablå 4, utom vad beträffar vapenavdelningarna,

samt att i marinstabens sektion III skall ingå två vapentjänstavdelningar, benämnda »undervattensavdelning» och »överbattensavdelning»,

dels ock en inom andra kammaren av herr Hedin m. fl. väckt motion (II: 790), vari hemställts att riksdagen med bifall i övrigt till propositionen nr 31 måtte besluta att en sammanslagning av ingenjörsinspektionen och signalinspektionen ej måtte komma till stånd.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna II: 424, II: 791 och II: 790.

Efter att ha redogjort för försvarsgrensstabernas nuvarande organisation och försvarsgrenschefernas förslag till ny sådan samt resultatet av en inom försvarsdepartementet utarbetad promemoria m. m. i ämnet har *departementschefen* för egen del anfört följande.

»Som jag inledningsvis erinrat om avsåg 1961 års riksdagsbeslut angående krigsmaktens högsta ledning (prop. 1961: 109, SU 90, rskr. 258), förutom den närmare utformningen av en ny fredsorganisation för försvarsstaben, även ställningstaganden i fråga om fördelningen av uppgifter mellan å ena sidan överbefälhavaren och försvarsstaben och å andra sidan försvarsgrensledningarna. I viss utsträckning förutsattes gemensamt eller samordnat stabsarbete av staber på de två nivåerna och av personal som ingår i de olika staberna. I fråga om ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan myndigheter och stabsorgan inom krigsmaktens högsta ledning i fred innebär beslutet, att försvarsstaben skall svara för den operativa verksamheten inom krigsmakten. De operativa uppgifter och därmed sammanhängande stödverksamheter — främst underrättelse-, kommunikations-, underhålls- och sambandstjänst — som förut tillkom marin- och flygstaberna har med hänsyn härtill överförts till försvarsstaben. De tre försvarsgrenarna är härigenom numera principiellt likställda beträffande arbetsuppgifter och ansvarsområde. I den nya organisationen utövar försvarsgrenschef således under Kungl. Maj:t och överbefälhavaren den militära ledningen av och uppsikten över vederbörande försvarsgren och är, i vad på honom ankommer, Kungl. Maj:t och överbefälhavaren ansvarig för försvarsgrenens krigsduglighet och tjänstbarhet i övrigt. Detta innebär i huvudsak, att försvarsgrenschef skall ställa krigsdugliga förband till överbefälhavarens förfogande för den operativa verksamheten och han är följaktligen i första hand ansvarig för organisation, utbildning, utrustning, taktik, personaltjänst, värnpliktsväsende och mobiliseringsarbete inom försvarsgrenens verksamhetsområde — s. k. förbandsproducerande verksamhet.

I fråga om långsiktspanering bibehålles uppdelningen av ansvaret mellan försvarsstaben, försvarsgrensledningarna samt förvaltningarna och försva-

rets forskningsanstalt. Försvarsstaben skall härvid ej åläggas detaljarbete utan endast verka som ledande och samordnande organ. Även i övrigt skall försvarsstaben koncentrera sitt arbete till de viktigaste verksamhetsområdena och icke betungas med detaljarbete. I syfte att avlasta försvarsstaben detaljarbete i dess huvuduppgifter samt att befria den från handläggning av vissa ärendesgrupper som är gemensamma för krigsmakten fördelas ärenden till handläggning enligt en huvudstabsprincip. Denna princip innebär, att överbefälhavaren ålägger underlydande myndigheter att för hans räkning bereda ärenden samt, i vissa fall, att besluta på hans uppdrag.

Vid anmälan av frågan om krigsmaktens högsta ledning i propositionen 1961: 109 anförde jag, att tillräckligt underlag då inte fanns för att också besluta om fredsorganisationen av försvarsgrensstaberna. Ytterligare undersökningar måste göras i denna fråga. I anslutning härtill framhöll jag (sid. 114) det angelägna i att det snarast möjligt klarlades vilka arbetsuppgifter, vilken organisation och vilka personalresurser som borde avses för försvarsgrensstaberna. Som allmänna riktlinjer för översynen angav jag, att en anpassning borde ske till försvarsledningsreformens principer samt att en rationalisering och ökad fasthet i organisationen borde åstadkommas. Uppmärksamhet borde ägnas frågan om att ge de tre försvarsgrensledningarna en i fråga om grunddragen mera likformig organisation än den gällande. Alla möjligheter att — utan förfång för tjänstens ofrånkomliga krav — vinna personalbesparingar borde givetvis tillvaratagas.

Statsutskottet (SU 1961: 90) anförde i fråga om de personalökningar i försvarsstaben som följde av beslutet beträffande krigsmaktens högsta ledning att viss mycket väsentlig verksamhet, som i dåvarande organisation icke alls eller endast i otillräcklig grad bedrivits, skulle komma att åläggas försvarsstaben, och att det därvid alltså vore fråga om nya arbetsuppgifter som i huvudsak skulle tillkomma utöver redan befintliga. Det vore enligt utskottet givetvis angeläget att tillräckliga personalresurser ställdes till förfogande för att den nya ledningsorganisationen skulle kunna fungera tillfredsställande. I fråga om försvarsgrensstaberna utgick utskottet emellertid från att samtidigt en minskning av försvarsgrensstabernas arbetsbelastning måste inträda. Ehuru denna icke lät sig kvantitativt precisera, uttalade utskottet, att den borde föranleda personalminskningar i dessa staber. — Mot bakgrunden av de uttalanden som vid riksdagsbehandlingen gjordes i detta hänseende torde det i första hand gälla att minska den kvalificerade militära personalen i staberna till förmån för trupparbete.

Statsutskottets utlåtande godkändes av riksdagen (rskr. 1961: 258).

Som framgår av vad jag anfört i det föregående uppdrog Kungl. Maj:t den 5 maj 1961 med anledning av riksdagens förenämnda beslut åt överbefälhavaren att utarbeta förslag rörande organisation m. m. av försvarsgrensstaberna m. m. Av överbefälhavaren i oktober 1961 ingivna förslag har överarbetats inom försvarsdepartementet. Resultaten härav har redovisats i

en promemoria angående försvarsgrensstabernas organisation den 4 april 1963. I det föregående har en redogörelse lämnats för de förslag som framlagts i promemorian. Arbetet har utmynnat i ett förslag till principorganisation av försvarsgrensstaberna (jfr bilagorna 4—6)¹. Kungl. Maj:t har sedermera genom särskilda beslut den 3 maj 1963 uppdragit åt försvarsgrenscheferna att med beaktande av vad i förenämnda promemoria anförts i samband med medelsäskandena för budgetåret 1964/65 inkomma med fullständiga personalberäkningar för arméstaben, marinstaben och flygstaben. Överbefälhavaren har slutligen med anledning härav med eget yttrande den 14 oktober 1963 överlämnat av försvarsgrenscheferna utarbetade förslag till personaluppsättning för försvarsgrensstaberna. Dessa förslag har redovisats i det föregående.

Jag övergår så till att framlägga mina egna synpunkter och förslag i fråga om försvarsgrensstabernas organisation m. m. Jag vill härvid inledningsvis anföra, att jag i huvudsak ansluter mig till de uttalanden som gjorts i förenämnda promemoria i fråga om försvarsgrensstabernas uppgifter och verksamhet i övrigt. Jag har inte heller något att erinra mot vad i promemorian anförts i fråga om olika chefers uppgifter och ansvarsförhållanden. Jag anser sålunda, att stabschefernas uppgift i första hand skall vara att leda och samordna respektive stabers arbete. Sektionsindelningen bör göras så, att de avdelningar mellan vilka samordningsbehoven är störst hänföres till samma sektion.

Jag biträder vidare i huvudsak vad som i promemorian anförts rörande inspektionsverksamheten. Härav följer, bland annat, att jag räknar med att generalfälttygmästarens och armööverdirektörens uppgifter såsom tjänstegrensinspektörer skall upphöra. I avvaktan på de förslag som kan komma att framläggas av 1962 års försvarssjukvårdsutredning bör försvarsgrensöverläkarna och överfältveterinären ingå i respektive staber.

Jag vill i förevarande sammanhang även erinra om att riksdagen fattat beslut om att försvarsgrenschef inte längre skall vara chef för försvarsgrensförvaltning (prop. 1963: 1, bil. 6, s. 54 f). Med hänsyn härtill och då tjänstegrensinspektörerna utgår ur organisationen respektive inordnas i staberna torde inte längre behov föreligga av det samlande begreppet försvarsgrensledning.

I fråga om de föreslagna organisationerna för försvarsgrensstaberna vill jag erinra om att arméstaben enligt promemorian skall bestå av 14 avdelningar (med bortseende från FN-avdelningen), marinstaben av 20 avdelningar och flygstaben av tio avdelningar (jfr bilagorna 4—6)¹. I marinstabens föreslagna organisation ingår härjämte en biträdande sektionschef vid sektion III.

För egen del har jag i huvudsak inte något att erinra mot de organisatio-

¹ Ej här medtagna.

ner som i promemorian föreslagits för arméstaben och flygstaben. Detta innebär att jag i fråga om arméstaben räknar med att de nuvarande två inspektionerna signalinspektionen och ingenjörinspektionen skall sammanslås till en avdelning, ingenjör- och signalavdelning, under en gemensam inspektör. Jag tillstyrker vidare, att den för närvarande på försök organiserade sektion III göres permanent. Jag räknar vidare med att arméöverläkaren och överfältveterinären med expeditioner inordnas i arméstaben. Som framgår av det föregående har i promemorian förutsatts att studieavdelningen skall ingå i sektion I. För egen del anser jag, att det kan övervägas att ge avdelningen en fristående ställning direkt under chefen för arméstaben. Det torde emellertid ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles efter ytterligare överväganden taga ställning till denna fråga. Jag har slutligen för min del räknat med att säkerhetsärenden skall handläggas inom underrättelseavdelningen i stället för på pressavdelningen. Vid bifall till mitt förslag kommer arméstaben alltså — med bortseende från den provisoriskt inrättade FN-avdelningen — att bestå av sammanlagt 14 avdelningar. Stabens organisation framgår översiktligt av en tablå, vilken torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet (*Bilaga 7*)¹.

I fråga om flygstaben har jag endast vissa detaljerinringar att göra mot det organisationsförslag som framlagts i promemorian. För att minska antalet enheter som lyder direkt under stabschefen föreslår jag sålunda, att pressdetaljen såsom avdelning skall ingå i sektion II. Säkerhetsärenden bör vidare enligt min mening handläggas inom underrättelseavdelningen. Det förslag som jag framlägger innebär även en omorganisation och förstärkning av flygsäkerhetstjänsten; med anledning av framställning från chefen för flygvapnet, för vilken redogjorts i det föregående, tillkommer sålunda en trafikavdelning inom sektion I, varvid flygsäkerhetsavdelningens uppgifter renodlas till flygsäkerhetstjänsten. Jag kommer i det följande även att framlägga förslag till personalförstärkningar för trafik- och flygsäkerhetsavdelningarna. Flygstabens organisation enligt mitt förslag framgår av en tablå, vilken torde få fogas till protokollet såsom bilaga (*Bilaga 9*)¹.

I fråga om marinstaben vill jag erinra om att Kungl. Maj:ts uppdrag till marinchefen den 3 maj 1963 att inkomma med fullständiga personalberäkningar för marinstaben jämväl innefattade ett uppdrag att allsidigt undersöka förutsättningarna att åstadkomma en förenklad indelning av sektion III i staben, vilken sektion enligt promemorians förslag omfattar — förutom biträdande sektionschef — nio avdelningar och en fristående detalj. Som framgår av det föregående har chefen för marinen emellertid inte ansett sig böra frångå den organisation som angivits i promemorian.

Statskontoret har under hand framfört vissa synpunkter på de organisationsförslag som framlagts i promemorian och härvid ifrågasatt det

¹ Ej här medtagen.

lämpliga i att marinstaben organiseras på 20 avdelningar, medan arméstabens och flygstabens organisationer kunnat begränsas till 14 respektive 10 avdelningar.

För egen del anser jag att en förenklad organisation av marinstaben, särskilt sektion III, skulle vara till fördel för stabsarbetet och nödvändig ur personalbesparingssynpunkt. Jag föreslår, att artilleri- och robotavdelningen, torped- och minavdelningen samt undervattensavdelningen inom sektionen sammanföres till en avdelning, vapentjänstavdelningen. Jag föreslår vidare, att de tre personalavdelningarna inom sektion III — officersavdelningen, underofficersavdelningen och underbefälsavdelningen — samt rekryteringsdetaljen sammanföres till en avdelning, flottans personalavdelning. Härvid bortfaller enligt min mening även behovet av en biträdande sektionschef. Med dessa förslag ernås enhetlighet och konsekvens genom att ansvaret för personalärenden och vapentjänst under sektionschefen var för sig samlas på en befattningshavare. Härigenom vinnes bättre överensstämmelse med den ordning som föreslås beträffande marinstabens sektion IV samt armé- och flygstaberna. Jag vill i sammanhanget påpeka, att vapentjänstavdelningen och personalavdelningen personalmässigt ingalunda torde komma att bli de största avdelningarna i de tre försvarsgrensstabernas organisationer. Beträffande återstående avdelningar inom sektion III föreslår jag vidare vissa andra benämningar än de som angivits i promemorian. Sammanfattningsvis kommer sektion III vid bifall till mina förslag att vara indelad i fem avdelningar, nämligen flottans organisationsavdelning, flottans utbildningsavdelning, vapentjänstavdelning, flottans personalavdelning och flottans krigsplaceringsavdelning. I förhållande till förslagen i promemorian innebär detta bland annat att antalet avdelningar minskas med fyra.

I fråga om marinstaben i övrigt föreslår jag, att säkerhetsärenden, för vilka i promemorian redovisats en fristående detalj direkt under stabschefen, skall handläggas inom underrättelseavdelningen inom sektion I. I anslutning härtill vill jag erinra om att marinstabens säkerhetsdetalj i nuvarande organisation även betjänar marinförvaltningen. Jag anser emellertid denna ordning mindre lämplig; på samma sätt som andra ämbetsverk inom försvaret bör marinförvaltningen i fortsättningen disponera egna personalresurser för säkerhetsfrågor. Jag avser därför att framdeles vid anmälan till 1964 års statsverksproposition (bil. 6) av marinförvaltningens avlöningsanslag för nästa budgetår föreslå, att en tjänst inrättas vid ämbetsverket för uppgifterna.

Vad angår marinstaben föreslår jag vidare, att förvaltningsärenden, för vilka i promemorian redovisats en fristående detalj, skall handläggas inom allmänna avdelningen inom sektion II. Under sektion II bör enligt min mening även biblioteket redovisas. I övrigt tillstyrker jag de förslag rörande marinstabens organisation som framlagts i promemorian. Jag anser dock,

att vissa av avdelningarna i förtydligande syfte bör erhålla andra benämningar än de som föreslagits. Sammanfattningsvis framgår marinstabens organisation enligt mina förslag av en tablå, vilken torde såsom bilaga få fogas till statsrådsprotokollet (*Bilaga 8*)¹. Som tablå utvisar kommer marinstaben — oaktat staben personalmässigt kommer att vara mindre än arméstaben och flygstaben — att vara den av försvarsgrensstaberna som har det största antalet avdelningar, nämligen 17, medan arméstaben erhåller — inklusive truppslagsavdelningarna — 14 avdelningar och flygstaben 11 avdelningar.

I förevarande sammanhang anser jag även, att det bör erinras om att till propositionen 1963: 110 anmäldes (s. 9—10), att frågan om en sammanslagning av försvarets hjälpptryckerier utretts av försvarets civilförvaltning. Resultatet av utredningen har redovisats i en promemoria, som ingivits till Kungl. Maj:t. Utredningen har emellertid inte behandlat frågan om marinförvaltningens kontorsoffsetanläggning bör ingå i marinstaben eller i marinförvaltningen. I anslutning till att Kungl. Maj:t genom beslut den 28 juni 1962 på föredragning av chefen för finansdepartementet uppdragit åt statskontoret att utreda huruvida den nuvarande fördelningen av statsförvaltningens tryckeriresurser är lämplig har promemorian för kännedom överlämnats till statskontoret. I avvaktan på de förslag som statskontoret kan komma att framlägga i ämnet bör marinstabens tryckeri enligt min mening tills vidare kvarstå i staben.

I promemorian och i försvarsgrenschefernas förslag har förutsatts, att statskontoret skall överse stabernas organisationsenheter för expeditionstjänsten. Även jag anser, att en sådan översyn bör komma till stånd. I avbidan på dessa organisationsundersökningar bör expeditionstjänsten enligt min mening organiseras så att inom varje försvarsgrensstab finnes en chefs-expedition. Till denna bör knytas viss reserv av kvalificerad expeditionspersonal. Vid varje sektion skall vidare finnas en sektionsexpedition med skrivcentral. För sektionsexpedition skall finnas en föreståndare, officer i arvodesbefattning. Behov av underofficer i arvodesbefattning — som för närvarande finnes bl. a. vid sektionsexpeditionerna inom arméstaben — torde däremot i regel inte föreligga. Jag vill i detta hänseende hänvisa till resultaten av undersökningar som statskontoret utfört inom marinstaben. I den mån handhavandet av hemliga handlingar bedömes medföra ofrånkomligt behov härav bör dock expeditionssubofficerare i arvodesbefattning få bibehållas vid sektionerna I och II i armé- och flygstaberna i avbidan på resultaten av statskontorets översyn. På avdelningarna bör i regel finnas endast en kanslibiträdetsjänst för de på avdelningen förekommande expeditionsuppgifterna m. m.

I förevarande sammanhang vill jag även erinra om att Kungl. Maj:t den 20 oktober 1961 uppdragit åt försvarets lärarutredning att verkställa utred-

¹ Ej här medtagen.

ning rörande sammanförande till en organisatorisk enhet av de uppgifter som åvilar studierektorerna i försvarsgrensstaberna, varvid utredningen skulle äga att pröva frågor rörande den allmänbildande undervisningen vid krigsmaktens underbefälsskolor. Utredningen har den 21 februari 1963 framlagt förslag i ämnet. Förslaget har remissbehandlats.

Läroret utredningen anför, att det alltjämt är nödvändigt att i försvarets regi bedriva vidareutbildning i allmänna läroämnen för att vid krigsmakten anställda skall bibringas sådana kunskaper som erfordras för att de skall kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Ansvar för denna utbildning åvilar försvarsgrenscheferna. Undervisningen är specialinriktad mot viss yrkesutbildning och direkt anpassad för detta ändamål. Den har således icke, som tidigare var fallet, ett huvudsakligen allmänbildande syfte. Utredningen anför vidare att även om en begränsad del av denna undervisning skulle kunna ställas under en enhetlig ledning så erfordras även fortsättningsvis befattningshavare vid försvarsgrensstaberna med uppgift att handlägga frågor av den art som nu ankommer på studierektorerna. Läroret utredningen föreslår därför, att någon väsentlig förändring icke nu skall vidtas i fråga om studierektorsorganisationen. I enlighet härmed bör tills vidare befattningar bibehållas inom de tre försvarsgrensstaberna, avsedda för utbildnings- och undervisningsfrågor samt för allmän rådgivning i pedagogiska o. d. spörsmål. Enligt utredningens mening bör befattningshavarna ha att enligt försvarsgrenschefs beslut planlägga, leda och samordna all undervisning inom försvarsgrenen i allmänna läroämnen samt utöva försvarsgrenschefs inspektionsrätt beträffande denna undervisning och i pedagogiskt avseende jämväl beträffande undervisningen i övrigt. Tjänsterna bör organisatoriskt ingå i respektive utbildningsavdelningar och vara underställda avdelningscheferna.

Läroret utredningen anför vidare, att en utvidgad samordning bör komma till stånd inom försvaret med avseende på utbildningen i allmänna läroämnen och därmed sammanhängande frågor och ifrågasätter om icke försvarets skolnämnd bör utgöra det för försvaret gemensamma ledningsorganet i detta hänseende.

Remissmyndigheterna — överbefälhavaren, cheferna för armén, marinen och flygvapnet, försvarets civilförvaltning, försvarets skolnämnd, skolöverstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning — lämnar i allt väsentligt utredningens förslag utan erinran.

För egen del anser jag i likhet med försvarets läroret utredning, att studierektorsorganisationen vid försvarsgrensstaberna tills vidare bör bibehållas med i huvudsak de arbetsuppgifter som läroret utredningen föreslagit. Jag finner det vidare angeläget att utbildningen i allmänna läroämnen inom försvaret samordnas och anpassas till förändringarna med avseende på personalens uppgifter samt till pågående reformer inom det allmänna skolväsendet. Samordningen härvidlag bör såsom föreslagits ankomma på försvarets skolnämnd.

Jag övergår så till att behandla frågan om personaluppsättning för försvarsgrensstaberna. I arméstabens organisation (inklusive arméöverläkaren och överfältveterinären med expeditioner) ingår för närvarande sammanlagt 319 befattningshavare, av vilka 149 officerare på aktiv stat. I den angivna personalorganisationen ingår 22 befattningshavare som är inkallade till frivillig tjänstgöring eller som tjänstgör med anlåtande av anställningsmånader. Arméstabens FN-avdelning är ej inräknad. I marinstabens nuvarande organisation (inklusive kustartilleriinspektionen och CUM samt marinöverläkaren med expedition) ingår 289 befattningshavare, av vilka 107 officerare på aktiv stat och nio befattningshavare som tjänstgör med utnyttjande av tjänstgöringsmånader eller anställningsmånader. I flygstabens organisation (inklusive basinspektören med stab och flygöverläkaren med expedition) ingår slutligen för närvarande 319 befattningshavare, av vilka 96 är officerare på aktiv stat och åtta tjänstgör med utnyttjande av tjänstgörings- eller anställningsmånader.

Cheferna för armén, marinen och flygvapnet har i sina förslag till personalorganisation för försvarsgrensstaberna beräknat sammanlagt 336 tjänster och beställningar erforderliga för arméstaben (150 officerare på aktiv stat), 304 för marinstaben (102 officerare) respektive 349 för flygstaben (100 officerare, av vilka sju hänför sig till föreslagen förstärkning av flygsäkerhetsorganisationen).

För egen del bedömer jag personalbehovet för försvarsgrensstaberna till sammanlagt 315 befattningshavare vid arméstaben (med undantag av FN-avdelningen), 291 vid marinstaben och 327 vid flygstaben. Av de angivna befattningarna avser jag för officerare på aktiv stat vid arméstaben 145 beställningar, vid marinstaben 98 beställningar och vid flygstaben 90 beställningar. Fördelningen på olika avdelningar m. m. av tjänsterna m. m. i försvarsgrensstaberna — med undantag av beställningarna för officerare på aktiv stat — framgår av sammanställningar, vilka som bilagor torde få fogas till protokollet (*Bilaga 10—12*)¹.

I fråga om antalet beställningar för officerare på aktiv stat vid försvarsgrensstaberna har jag utgått från de s. k. högre alternativen i försvarsgrenschefernas förslag till personaluppsättning. Som jag närmare kommer att ange i det följande anser jag emellertid, att vissa befattningar som försvarsgrenscheferna avsett för officerare bör kunna uppehållas med andra befattningshavare.

I fråga om beställningarna för officerare på aktiv stat vid staberna vill jag vidare anföra följande. Stabscheferna bör på samma sätt som för närvarande placeras i lönegrad Bo 5. Sektionscheferna (motsvarande) föreslås vara placerade i följande lönegrader, nämligen vid arméstaben de sex truppslagsinspektörerna i Bo 4, chefen för sektion II i Bo 4/3 samt cheferna för sektion I och III i Bo 3, vid marinstaben cheferna för sektion III och IV i Bo 4 och

¹ Ej här medtagna.

cheferna för sektion I och II i Bo 3 samt vid flygstaben systeminspektören och flygsäkerhetsinspektören i Bo 4 och cheferna för sektionerna I och II i Bo 4/3.

Jag vill i förevarande sammanhang anföra, att jag räknar med att cheferna för marinstabens sektioner III och IV även skall vara chefer för flottans personalkår respektive kustartilleriets officers- och underofficerskårer. Ingendera bör benämnas inspektör, ehuru deras uppgifter i vissa hänseenden motsvarar truppslagsinspektörernas vid arméstaben.

Jag föreslår vidare, att cheferna för arméstabens organisations-, utrustnings- och utbildningsavdelningar samt avdelningschefen vid signal- och ingenjöravdelningen, cheferna för marinstabens planeringsavdelning samt vapentjänst- och personalavdelningarna inom sektion III samt cheferna för flygstabens planerings-, organisations-, utbildnings- och flygsäkerhetsavdelningar placeras i lönegrad Br 1. För övriga avdelningschefer avses beställningar för regementsofficer, som regel i A 27/25. Chefen för arméstabens chefsexpedition förutsättes även vara regementsofficer. Det bör i sammanhanget understrykas, att de i det föregående angivna beställningarna för regementsofficer i Br 1 och Ar 27/25 enligt min mening ofta bör kunna uppehållas av yngre regementsofficerare, majorer och motsvarande.

I fråga om antalet officerare på aktiv stat föreslås som nyss angivits för arméstaben — med bortseende från FN-avdelningen, som har personalorganisation enligt särskilda medgivanden av Kungl. Maj:t samt inspektören för militärmusiken vars avlöningskostnader bestrides från anslag till militärmusiken — sammanlagt 145 beställningar, vilket i förhållande till nuläget innebär en minskning med fyra beställningar, för marinstabens 98 beställningar, en minskning med nio, och för flygstaben 90 beställningar, en minskning med sex. Beställningarna föreslås fördelade på följande sätt.

Arméstaben

1 arméstabschef	Bo 5
6 truppslagsinspektörer	Bo 4
1 sektionschef	Bo 4/3
2 sektionschefer	Bo 3
4 regementsofficerare	Br 1
13 regementsofficerare	Ar 27/25
13 regementsofficerare	Ar 25
19 regementsofficerare eller kaptener	Ar 25/21
69 kaptener	Ar 21
17 kaptener eller löjtnanter (kommenderade)	Ao 21/17

Marinstaben

1 marinstabscbef	Bo 5
2 sektionschefer	Bo 4

2 sektionschefer	Bo 3
3 regementsofficerare	Br 1
16 regementsofficerare	Ao/Ar 27/25
8 regementsofficerare	Ao/Ar 25
8 regementsofficerare eller kaptener	Ao/Ar 25/21
58 kaptener	Ao, Ar 21

Flygstaben

1 flygstabschef	Bo 5
2 inspektörer	Bo 4
2 sektionschefer	Bo 4/3
4 regementsofficerare	Br 1
1 regementsofficer (intendent)	Ao 27
8 regementsofficerare	Ao 27/25
9 majorer	Ao 25
9 majorer eller kaptener	Ao 25/21
54 kaptener	Ao 21

Beställningen för arméstabschef bör liksom för närvarande redovisas vid generalitetet. De för arméstaben avsedda beställningarna i övrigt föreslås samtliga — med undantag av 17 beställningar i Ao 21/17 för generalstabsaspiranter m. fl. — skola redovisas på personalförteckningen för arméstaben. Beställningen för marinestabschef bör som hittills redovisas vid amiralitetet. Beställningarna för marinestabens sektioner I och II samt planeringsavdelningen (två sektionschefer i Bo 3, en regementsofficer i Br 1, fem regementsofficerare i Ar 27/25, sex regementsofficerare i Ar 25, tre regementsofficerare eller kaptener i Ar 25/21 och 28 kaptener i Ar 21) föreslås redovisade på marinestabens personalförteckning, beställningarna för sektion III (för en sektionschef i Bo 4, två regementsofficerare i Br 1, åtta regementsofficerare i Ao 27/25, en regementsofficer i Ao 25, fyra regementsofficerare eller kaptener i Ao 25/21 och 23 kaptener i Ao 21) på flottans personalförteckning och beställningarna för sektion IV (för en sektionschef i Bo 4, tre regementsofficerare i Ao 27/25, en major i Ao 25, en major eller kapten i Ao 25/21 och sju kaptener i Ao 21) på kustartilleriets personalförteckning. Beställningarna för flygstaben föreslås slutligen redovisade på flygvapnets personalförteckning.

Därest antalet generalstabsaspiranter i arméstaben understiger 17 bör även andra officerare kunna kommenderas till staben, så att antalet stadigvarande kommenderade officerare uppgår till högst 17. Kommendering av militär personal förutsättes i övrigt ej få ske till staberna för längre tid än två månader utan Kungl. Maj:ts medgivande i varje särskilt fall.

Mina förslag rörande officersbeställningarnas fördelning på olika lönegrader är grundade på önskemålet att nå rimliga befordringsmöjligheter för be-

fattningshavarna. Förslagen innebär en viss förbättring i förhållande till nu läget, särskilt för arméstabens del. Kaptensbeställningarna och beställningarna i lönegrad A 25/21 och högre kommer enligt mina förslag att bli relativt jämnt fördelade på de tre försvarsgrensstaberna. Anledningen till att jag räknar med ett något förbättrat befodringsläge är även att jag anser, att nuvarande anordning med stabsarvoden till vissa kaptener vid staberna successivt bör upphöra; efter utgången av budgetåret 1964/65 räknar jag inte med att några nya stabsarvoden skall få utgå. Det bör i övrigt få ankomma på Kungl. Maj:t att reglera villkoren för återbesättande av ledigblivande stabsarvoden under budgetåret 1964/65.

Vid bifall till mina förslag rörande officersbeställningar för försvarsgrensstaberna och till beställningarnas redovisning på personalförteckningar bör följande förändringar ske i förhållande till gällande personalstater. På personalförteckning för arméstaben och tjänstegrensinspektörerna finnes för närvarande sammanlagt 35 beställningar (beställningen för arméstabschef i Bo 5 är redovisad vid generalitetet), nämligen för sju truppslagsinspektörer, en överste i Bo 4, tre överstelöjtnanter i Ao 27/25, en major i Ao 25, fyra majorer eller kaptener i Ao 25/Ar 21, en kapten i Ar 21 och 18 kaptener eller löjtnanter i Ar 21/17/15. Av de 35 beställningarna bör en för major i Ao 25, som är avsedd för chef för artilleriets kadett- och aspirantskola, överföras till artilleriet (A 6). Övriga 34 beställningar indrages. Vid generalstabskåren indrages vidare 25 beställningar, nämligen för en överste i Bo 3, två överstelöjtnanter i Ao 27, en överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, sex majorer i Ao 25, tre majorer eller kaptener i Ao 25/21 och 12 kaptener i Ao 21. Vid armén indrages ytterligare 72 beställningar, nämligen vid infanteriet 15 kaptener i Ao 21, vid kavalleriet en kapten i Ao 21 och en löjtnant i Ao 17/15, vid pansartrupperna sex kaptener i Ao 21 och fyra löjtnanter i Ao 17/15, vid artilleriet fyra kaptener i Ao 21 och sex löjtnanter i Ao 17/15, vid luftvärnet en major i Ao 25, fyra kaptener i Ao 21 och tre löjtnanter i Ao 17/15, vid fälttygkåren en kapten i Ao 21, vid ingenjörtrupperna en major i Ao 25, tre kaptener i Ao 21 och två löjtnanter i Ao 17/15, vid signaltrupperna en major i Ao 25, fyra kaptener i Ao 21 och två löjtnanter i Ao 17/15, vid trängtrupperna en överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, tre kaptener i Ao 21 och tre löjtnanter i Ao 17/15 samt vid intendenturkåren en major i Ao 25 och fem kaptener i Ao 21.

På marinstabens personalförteckning tillkommer beställningar för en regementsofficer i Br 1, fem regementsofficerare i Ar 27/25, sex regementsofficerare i Ar 25, tre regementsofficerare eller kaptener i Ar 25/21 och 28 kaptener i Ar 21. Två beställningar för sektionschef i Bo 3 är redan uppförda på marinstabens personalförteckning. Marinstabschefen — Bo 5 — bör såsom för närvarande redovisas vid amiralitetet. Vid amiralitetet utgår emellertid en beställning i Bo 5, avsedd för inspektören för kustartilleriet. Jag förutsätter att som regel chefen för marinstaben skall vara kustartilleriofficer,

därest chefen för marinen är officer ur flottan, och sjöofficer om kustartilleriofficer är chef för marinen.

På flottans personalförteckning tillkommer beställningar för en sektionschef i Bo 4, två regementsofficerare i Br 1, åtta kommendörkaptener av 1. eller 2. graden i Ao 27/25 samt fyra kommendörkaptener av 2. graden eller kaptener i Ao 25/21 samt indrages beställningar för två inspektörer i Bo 3, en kommendör i Bo 3 (CUM), nio kommendörkaptener av 1. graden i Ao 27, åtta kommendörkaptener av 2. graden i Ao 25, 24 kaptener i Ao 21 samt 11 löjtnanter i Ao 17/15.

På kustartilleriets personalförteckning tillkommer beställningar för en sektionschef i Bo 4, tre överstelöjtnanter eller majorer i Ao 27/25 och en major eller kapten i Ao 25/21 samt indrages beställningar för en överstelöjtnant i Ao 27, tre majorer i Ao 25 och nio kaptener i Ao 21.

Vid marinintendenturkåren utgår tre kaptensbeställningar i Ao 21.

I fråga om flygvapnet innebär mina förslag följande. Beställningar tillkommer för en systeminspektör i Bo 4, två sektionschefer i Bo 4/3, fyra regementsofficerare i Br 1 och sju majorer eller kaptener i Ao 25/21. Samtidigt indrages beställningar för en inspektör för luftbevakningen i Bo 4, en inspektör för bastjänsten i Bo 4, en souschef vid flygstaben i Bo 3, en överstelöjtnant eller major i Ao 27/25, tio kaptener i Ao 21 och sex löjtnanter i Ao 17/15.

Sammanfattningsvis innebär mina förslag till statförändringar m. m. att totalt 19 officersbeställningar indrages, av vilka fyra vid armén, nio vid marinen och sex vid flygvapnet.

I fråga om underofficerare på aktiv stat föreslår jag, att beställningar för 11 förvaltare i Ar 17 och tre underofficerare i Ar 15 uppföres på arméstabens personalförteckning. En förvaltare vid utbildningsavdelningen avses för handläggning av ärenden rörande utbildning av frivillig personal. Samtidigt indrages emellertid beställningar vid arméns truppslag för fyra förvaltare i Ao 17 (två vid luftvärnet, en vid pansartrupperna och en vid f. d. A 2), en styckjunkare i Ao 15 (A 6), tre fanjunkare i Ao 15 (en vid signaltrupperna och två vid trängtrupperna) samt en sergeant i Ao 13 (A 9).

För marininstaben beräknar jag sammanlagt 32 befattningar för underofficer på aktiv stat, en ökning med en. På marininstabens personalförteckning tillkommer beställningar för fyra förvaltare i Ar 17 och en flaggunderofficer i Ar 15 samt utgår en förvaltarbeställning i Ao 17. På flottans stat tillkommer två förvaltare i Ao 17 och utgår beställningar för en förvaltare i Ao 19 och fyra flaggunderofficerare i Ao 15. På kustartilleriets stat tillkommer två förvaltarbeställningar i Ao 17 samt indrages beställningar för en flaggunderofficer i Ao 15 och en underofficer av 2. graden i Ao 13. För flygstaben räknar jag slutligen med 20 befattningar för underofficer på aktiv stat. En förvaltarbeställning i Ao 19 och en fanjunkarbeställning i Ao 15 bör härvid tillkomma på flygvapnets personalförteckning.

För underbefäl bör på arméstabens personalförteckning tillkomma fyra

beställningar i Ar 13/11. På marinstabens personalförteckning bör tillkomma nio sådana beställningar. Tio underbefälsbefattningar vid marinstabens sektion III bör bestridas inom ramen för tillgängliga underbefälsbeställningar vid flottan. Vid flygvapnet bör tillkomma tio beställningar för överfurir i Ao 11, avsedda för underbefälsbefattningar i flygstaben. Vissa av dessa befattningar bör emellertid även kunna uppehållas av flygtekniker.

Som jag tidigare anfört har mina förslag rörande officersbeställningarnas antal grundats på de s. k. högre alternativen i försvarsgrenshefernas förslag till personalorganisation i försvarsgrensstaberna. Jag har dock ansett, att vissa av de befattningar som i försvarsgrenshefernas förslag avsetts för officerare på aktiv stat bör bestridas av andra befattningshavare. Sålunda bör enligt min mening vid arméstaben tillkomma tre arvodesbefattningar för pensionerad officer i A: 24 (en på chefsexpeditionen och två på utbildningsavdelningen) och en stabsredaktör i Ae 21 (pressavdelningen), vid marinstaben två arvodesbefattningar för pensionerad officer, en i A: 28 (förvaltningsofficer) och en i A: 24 (personal- och utbildningsavdelningen) samt en byråinspektör i Ae 21 (underrättelseavdelningen) och en stabsredaktör i Ae 21 (pressavdelningen) samt vid flygstaben två byråintendenter i Ae 21 (signaltjänstavdelningen och utbildningsavdelningen), en stabsredaktör i Ae 21 (pressavdelningen) och en byråassistent i Ae 19 (personalavdelningen).

I fråga om flygstaben vill jag i förevarande sammanhang erinra om att den nuvarande organisationen för flygsäkerhetstjänsten omfattar sammanlagt 19 befattningshavare, av vilka fem är officerare på aktiv stat. Jag har funnit det nödvändigt att flygsäkerhetsorganisationen förstärkes såväl centralt som regionalt och lokalt. Mitt förslag till förstärkning av den centrala organisationen innebär förutom en uppdelning av verksamheten på två avdelningar, flygsäkerhetsavdelning och trafikavdelning, en ökning med nio befattningshavare. Av dessa avses en vara officer, en förste stabstrafikledare i Ao 27, en förste trafikledare i Ao 21, en trafikledare i Ae 19, två byrådirektörer i Ae 25, en stabsredaktör i Ae 21, en byråassistent i Ae 19 och en assistent i Ae 15. Härvid ersätter tjänsterna för byrådirektör och stabsredaktör tre beställningar för officer, som flygvapenchefen föreslagit tillkomma. Den nya beställningen för förste stabstrafikledare tillkommer i stället för en av flygvapenchefen föreslagen ökning med en regementsofficer vid trafikavdelningen. Jag räknar härvid med att som chef för trafikavdelningen placeras antingen militär eller civilmilitär beställningshavare. Mina förslag till personalförändringar innebär, förutom vissa ändringar i flygstabens personalförteckning, att beställningar vid flygvapnet tillkommer för en förste stabstrafikledare i Ao 27, en förste trafikledare i Ao 21 och en trafikledare i Ae 19. Förändringarna i fråga om officerare är beaktade inom den ram jag i det föregående angivit för antalet officerare vid flygstaben.

I detta sammanhang anser jag mig även böra — med tillstyrkan av flyg-

vapenchefens förslag till förstärkning av flygsäkerhetstjänsten i regional instans — föreslå, att två beställningar för regementsofficer i Ao 27/25 tillkommer vid flygvapnet, avsedda för flygsäkerhetsregementsofficerare vid eskaderstab. I fråga om den lokala flygsäkerhetsorganisationen biträder jag likaledes flygvapenchefens förslag.

Mina förslag till personalorganisation för flygstaben innebär vidare be-
träffande den civilmilitära personalen, att beställningar vid flygvapnet till-
kommer för en meteorolog i Ae 19 och en meteorolog i reglerad befordrings-
gång.

I fråga om civilmilitära beställningshavare i övrigt inom försvarsgrens-
staberna räknar jag med en utökning i marinstaben med en mariningenjör
i Ao 21. Behovet bör emellertid tillgodoses inom ramen för befintliga be-
ställningar vid mariningenjörkåren.

Anledning torde inte föreligga att i övrigt närmare redogöra för de av-
vikelser som mina förslag innebär i förhållande till de förslag som försvars-
grenscheferna avgivit till personalorganisation för respektive staber. Mina
personalberäkningar grundar sig i första hand på de av försvarsgrensche-
ferna angivna arbetsuppgifterna för respektive befattningar m. m. samt på
upplysningar som jag under hand inhämtat från staberna. Överläggningar
har ägt rum med berörda personalorganisationer angående beställningars
och tjänsters lönegradsplacering m. m. Mot den föreslagna lönegradsplac-
eringen av tjänsterna m. m. i försvarsgrensstaberna har vederbörande per-
sonalorganisationer förklarat sig inte ha något att erinra.

Av sammanställningar som torde såsom bilagor få fogas till statsråds-
protokollet (*Bilaga 13--15*)¹ framgår översiktligt försvarsgrensstabernas
personalorganisationer samt de olika tjänsternas och beställningarnas redo-
visning på personalförteckningar enligt mina förslag. Av sammanställning-
arna framgår även tjänsternas anställningsform m. m.

I fråga om personalorganisationen vid försvarsgrensstaberna föreslår jag
vidare, att befäl skall få tagas i anspråk för frivillig tjänstgöring och ut-
bildning i enlighet med därför gällande föreskrifter under högst det antal
tjänstgöringsmånader per år, som Kungl. Maj:t må angiva i samband med
att dispositionsföreskrifter för försvarsgrenarnas allmänna avlöningsanslag
utfärdas. Jag förutsätter, att reservpersonal och värnpliktig personal —
utom handräckningsvärnpliktiga — i övrigt inte kommer att tjänstgöra vid
staberna annat än för egen utbildning.

Jag utgår även ifrån att för kostnader för beredskapsersättningar och
övertidsersättningar samt för anställande av kontorspersonal för tillfälliga
behov skall få disponeras ett bestämt belopp under förenämnda anslag. Det
torde få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa kostnadsramar för angivna
ändamål.

Jag vill vidare framhålla, att jag bedömer det vara mycket angeläget att

¹ Ej här medtagen.

försvarsgrensstabernas organisation är flexibel och lätt anpassbar efter föreliggande arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill anser jag, att omflyttning av i organisationen ingående beställningar och tjänster skall kunna ske alltefter arbetsläget under beaktande av att arbetsuppgifterna för befattningshavare som flyttas i huvudsak skall vara likvärdiga med de tidigare uppgifterna; dock förutsätter jag, att beställningarna för avdelningschefer och högre skall vara bundna till befattningarna. I enlighet med det anförda förutsättes vidare, att Kungl. Maj:t inte skall fastställa avdelningarnas underindelning. Det bör kraftigt understrykas, att underenheterna inte får betraktas som fasta organisationsenheter utan de bör inom de angivna personalramarna enligt vederbörande chefs bestämmande kunna upplösas, omfördelas och nyinrättas allt efter arbetsläget och omständigheterna i övrigt.

Jag vill i detta sammanhang även föreslå, att särskilda organisationsfördragande skall utses i försvarsgrensstaberna på samma sätt som gäller inom statsförvaltningen i övrigt. Jag beräknar arvodena härför till 1 200 kr. vid varje stab.

Avlöningskostnaderna för den personal som ingår i nuvarande organisation för försvarsgrensstaberna uppgår till omkring 22 800 000 kr., av vilket belopp knappt 8 000 000 kr. hänför sig till arméstaben (inklusive arméöverläkaren och överfältveterinären med expeditioner), drygt 6 800 000 kr. till marinstaben (inklusive kustartilleriinspektionen och CUM samt marinöverläkaren med expedition) samt drygt 8 000 000 kr. till flygstaben (inklusive basinspektören med stab och flygöverläkaren med expedition). Avlöningskostnaderna för den av mig föreslagna organisationen uppgår till sammanlagt i runt tal 23 400 000 kr., varav knappt 8 200 000 (+ 200 000) kr. för arméstaben, drygt 6 900 000 (+ 100 000) kr. för marinstaben och drygt 8 300 000 (+ 300 000) kr. för flygstaben. Kostnadsökningen uppgår sålunda till sammanlagt omkring 600 000 kr. Ökningen för flygstabens del (300 000 kr.) hänför sig i huvudsak till förstärkningen av flygsäkerhetsorganisationen. I övrigt hänför sig kostnadsökningen bland annat till att tjänsterna i den nya organisationen genomsnittligt placerats i högre lönegrad än i nuvarande organisation.

Kostnadsberäkningarna utgår från näst högsta löneklassen i respektive lönegrader.

Jag anser det önskvärt att försvarsgrensstabernas nya organisation börjar tillämpas så snart som möjligt. En smidig övergång till den nya organisationen förutsätter emellertid ett omfattande förberedelsearbete i skilda hänseenden. Med hänsyn härtill bör den nya organisationen träda i kraft den 1 oktober 1964. I den mån arbetsuppgifter och organisation redan före denna tidpunkt anpassas till den nya organisationen bör emellertid hinder ej föreligga att tjänster och beställningar i denna utnyttjas redan före nämnda dag, dock tidigast från och med den 1 juli 1964.

Åtskilliga övergångsåtgärder torde komma att behöva vidtagas i sam-

band med organisationsförändringarna och personalförändringarna. Jag förordar därför att Kungl. Maj:t, i likhet med vad som tidigare skett vid större organisatoriska förändringar, inhämtar riksdagens bemyndigande att vidtaga sådana åtgärder. Dessa torde bland annat avse förande på övergångsstat av ordinarie beställningar och tjänster inom den nuvarande organisationen samt bibehållande övergångsvis av vissa extra ordinarie tjänstemän.»

Utskottet

1961 års riksdagsbeslut beträffande krigsmaktens högsta ledning innebar en ny organisation för försvarsstaben. Ställning togs då även till frågan om fördelningen av uppgifter mellan, å ena sidan, överbefälhavaren och försvarsstaben samt, å andra sidan, försvarsgrensledningarna. I viss utsträckning förutsattes gemensamt eller samordnat stabsarbete av staber på dessa två nivåer och av personal, som ingår i de olika staberna. I fråga om ansvars- och uppgiftsfördelningen mellan myndigheter och stabsorgan inom krigsmaktens högsta ledning i fred innebär ifrågavarande beslut, att försvarsstaben skall svara för den operativa verksamheten inom krigsmakten. De operativa uppgifter och därmed sammanhängande stödverksamheter, som förut tillkommo marin- och flygstaberna, ha med hänsyn härtill överförts till försvarsstaben. Beträffande armén ha de operativa ärendena tidigare handlagts av försvarsstaben, som före försvarsledningsreformen helt svarade även för detaljarbetet i sådana ärenden. De tre försvarsgrenarna äro härigenom numera principiellt likställda beträffande arbetsuppgifter och ansvarsområden. Försvarsgrenschef utövar i den nya organisationen under Kungl. Maj:t och överbefälhavaren den militära ledningen av och uppsikten över vederbörande försvarsgren och är ansvarig för den s. k. förbandsproduktionen.

I sitt av 1961 års riksdag godkända utlåtande nr 90 anförde statsutskottet i fråga om de personalökningar i försvarsstaben, som följde av beslutet om krigsmaktens högsta ledning, att viss mycket väsentlig verksamhet, som i dåvarande organisation icke alls eller endast i otillräcklig grad bedrivits, skulle komma att åläggas försvarsstaben och att det därvid alltså vore fråga om nya arbetsuppgifter, som i huvudsak skulle tillkomma utöver redan befintliga. Det vore enligt utskottets mening givetvis angeläget, att tillräckliga personalresurser ställdes till förfogande för att den nya ledningsorganisationen skulle kunna fungera tillfredsställande. I fråga om försvarsgrensstaberna utgick utskottet emellertid från att samtidigt en minskning av försvarsgrensstabernas arbetsbelastning måste inträda. Ehuru denna icke lät sig kvantitativt precisera, uttalade utskottet, att den borde föranleda personalminskningar i dessa staber.

År 1961 uppdrog Kungl. Maj:t åt överbefälhavaren att utreda frågan rörande arbetsuppgifter, organisation och personaluppsättning för i de tre försvarsgrenarna ingående enheter med undantag av försvarsgrensförvalt-

ningarna. Utredningsarbetet skulle bedrivas med utgångspunkt i att arbetsmängden och det sammanlagda antalet befattningshavare vid ifrågavarande enheter skulle minskas. Det förslag, som härvid framkom, har sedermera överarbetats inom försvarsdepartementet. Resultatet härav har redovisats i en promemoria angående försvarsgrensstabernas organisation. I den föreliggande propositionen har departementschefen på grundval härav framlagt förslag till principorganisation av försvarsgrensstaberna.

Kungl. Maj:ts i propositionen framlagda förslag till organisationsändringar äro mest genomgripande såvitt avser marinledningen och mindre omfattande beträffande arméledningen och flygledningen. För samtliga försvarsgrensledningar har eftersträfvats att åstadkomma en enhetlig ledning av stabsarbetet genom att alla stabsfunktioner sammanhållas under en stabschef.

I propositionen uttalas vissa allmänna synpunkter på olika chefers uppgifter och ansvarsförhållanden. Utskottet kan helt ansluta sig till vad härutinnan anförts. Detta innebär bl. a., att stabschefens uppgift skall i första hand vara att leda och samordna stabens arbete. Vidare skall sektionsindelningen göras så, att de avdelningar, mellan vilka samordningsbehoven äro störst, hänföras till samma sektion.

Inspektörs- och personalkårsinstitutionerna ha starkt varierande former vid de olika försvarsgrenarna. Vissa inspektörer ingå i försvarsgrensstab, andra ingå i försvarsgrensledning och lyda direkt under försvarsgrenschef. Beträffande inspektionsverksamheten framhålles i departementspromemorian att inspektion bör vara ett åliggande för försvarsgrenschef och att stabspersonalens deltagande i eller utövande på uppdrag av chefen av inspektionsverksamhet är en del av dess stabsarbete. Beteckningen inspektion bör i sådant fall icke förekomma. Det föreslås bl. a. att tjänstegrensinspektörerna utgå ur organisationen respektive inordnas i staberna. Arméstabens trupp- och avdelningar ha i en tillämplig försöksorganisation benämnts inspektioner. Departementschefen föreslår härvid en återgång till benämningen avdelningar. För cheferna för dessa avdelningar anses dock, att benämningen inspektör, ehuru egentlig, bibehålles. Vad särskilt beträffar kustartilleriinspektören innebär förslaget, att denne underställes marinstabschefen och att inspektionen omvandlas till sektion i marinstaben. Härvid förutsättes att, när marinchefen är sjöofficer, befattningen som marinstabschef besättes med kustartilleriofficer, medan befattningen besättes med sjöofficer, när marinchefen är kustartilleriofficer. Luftbevaknings- och stridsledningsorganisationerna samt basorganisationen betjäna var för sig tjänstområden, som utgöra system i flygvapnets verksamhet av stor operativ betydelse. De utgöra samtidigt delsystem i hela luftförsvaret. Enligt förslaget bör ett kontrollorgan inrättas för den stabsmässiga kontrollen av, i första hand, stridslednings- och luftbevakningstjänsten samt bastjänsten. Denna enhet föreslås skola ledas av en väl kvalificerad befattningshavare, systeminspektören.

Vid sin granskning av förslaget i nu angivna delar har utskottet ansett detsamma kunna lämnas utan erinran.

I fråga om den principiella uppbyggnaden av arméstabens organisation torde arméns relativt stora officerskår, uppdelad på ett flertal personalkårer med chefer såväl inom staben som i förvaltningen, medföra, att personalärendena äro särskilt arbetsbetungande. Utskottet finner därför skäl tala för att den för närvarande på försök organiserade sektion III göres permanent. Det synes också motiverat, att chefen för sektion III får löneställning som sektionschef.

Det av 1961 års riksdag framställda kravet på personalminskning vid försvarsgrensstaberna medför, att en ökning av arméstabens personalbesättning med en beställning på B-löneplanen icke bör ifrågakomma. Den föreslagna ökningen med en sektionschef bör därför jämväl enligt utskottets mening kompenseras med en motsvarande minskning med en befattning på B-löneplan i staben. Härvid har räknats med att endast befattning som truppslagsinspektör kan ifrågakomma. Mest naturligt har därvid ansetts vara, att de två minsta truppslagsavdelningarna, ingenjör- och signalavdelningarna, sammanföras till en avdelning under en gemensam inspektör, ingenjör- och signalinspektör. Ärendena äro åtminstone för närvarande enligt utskottets mening icke av större omfattning än att de kunna sammanhållas inom en sådan organisatorisk enhet. Det må vidare erinras om att ifrågavarande båda inspektörsbefattningar för närvarande bestridas av f. d. infanteriofficerare. Beträffande signaltjänsten har dessutom vid två tidigare omgångar inspektörsbefattningen uppehållits av icke signalofficerare.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anser utskottet sig sakna anledning att i nu ifrågavarande avseende frångå Kungl. Maj:ts förslag. Motionen II: 790 avstyrkes alltså.

Kungl. Maj:ts förslag i övrigt beträffande arméstabens organisation har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet övergår härefter till frågan om marinstabens organisation. Enligt nuvarande organisation ingå i staben bl. a. en artilleritjänstavdelning, en ubåtstjänstavdelning samt en torped- och mintjänstavdelning. I departementspromemorian föreslås, att dessa vapentjänstavdelningar fortfarande skola utgöra särskilda avdelningar för ärenden, som ha anknytning till artilleri- och robotjänst, till torped-, min- och minröjningstjänst samt till ubåts-, ubåtsjakt- och helikoptertjänst. Dessa avdelningar föreslås skola ingå i en med övriga speciella ärenden för flottan gemensam sektion III.

Flottans personalärenden handläggas för närvarande i central instans, nämligen dels vid en personalavdelning (officersärenden) i marinstabens och dels vid en underofficersavdelning, en underbefälsavdelning samt ett truppregister i ett särskilt personalorgan, benämnt »Chefen för flottans underofficerare, underbefäl och meniga» (CUM). Enligt departementspromemorian har det övervägts att låta flottans personalärenden handläggas inom sektion III av en gemensam personalavdelning. En sådan sammanföring har dock ansetts icke böra ifrågakomma. Däremot böra dessa avdelningar inordnas i sektion III.

Departementschefen har erinrat om att statskontoret framfört vissa synpunkter på de organisationsförslag, som framlagts i departementspromemorian, och därvid ifrågasatt det lämpliga i att marinstaben organiseras på 20 avdelningar, medan arméstabens och flygstabens organisationer kunnat begränsas till 14 respektive 10 avdelningar. I anslutning härtill räknar departementschefen med den avvikelser från departementspromemorian, att artilleri- och robotavdelningen, torped- och minavdelningen samt undervattensavdelningen sammanföras inom sektion III till en avdelning, vapentjänstavdelningen. Vidare föreslås, med avvikelse från nämnda promemoria, att de tre personalavdelningarna inom sektion III — officersavdelningen, underofficersavdelningen och underbefälsavdelningen — samt rekryteringsavdelningen sammanföras till en avdelning, flottans personalavdelning.

Utskottet delar departementschefens uppfattning om att en förenklad organisation av sektion III i marinstaben skulle vara till fördel för stabsarbetet och nödvändig från personalbesparingssynpunkt. Med dessa förslag, som alltså stå i överensstämmelse med det av 1961 års riksdag framställda kravet på personalminskning vid försvarsgrensstaberna, ernås också enhetlighet och konsekvens genom att ansvaret för personalärenden och vapentjänst under sektionschefen var för sig samlas på en befattningshavare. Härigenom vinnes också bättre överensstämmelse med armé- och flygstabernas organisationer. Vidare bortfaller behovet av den biträdande sektionschef vid sektion III, som ingår i den i departementspromemorian och av marinstaben föreslagna organisationen. Utskottet anser alltså övertygande skäl tala för departementschefens förslag beträffande organisationen av vapentjänstavdelningen och flottans personalavdelning. Detta innebär, att utskottet avstyrker de likalydande motionerna I: 650 och II: 791, såvitt nu är i fråga.

Vad beträffar flygstaben föreslås att densamma sektionsindelas med hänsyn till att flygstabschefen med ökat ansvar för ledning av allt stabsarbete skall kunna avlastas i sitt arbete. Utskottet biträder förslaget i denna del. I likhet med vad som förutsatts beträffande arméstaben bör den utökning av befattningshavare på B-löneplanen, som härav föranledes, kompenseras. Utskottet tillstyrker, att i detta syfte befattningen för souschef i flygstaben utnyttjas för sektionschef.

I propositionen föreslås vidare en omorganisation och förstärkning såväl centralt som regionalt och lokalt av flygsäkerhetstjänsten. I fråga om den centrala organisationen innebär förslaget en uppdelning av verksamheten på två avdelningar, flygsäkerhetsavdelning och trafikavdelning samt ökning med nio befattningshavare. Mot bakgrunden av såväl flyghaveriernas omfattning som ansvällningen av rutinärenden på ifrågavarande område finner utskottet förslagen i denna del angelägna och tillstyrker alltså desamma. Det beräknade personalbehovet och befattningarnas placering i lönegrad synes utskottet böra godtagas.

Vad departementschefen i övrigt anfört rörande försvarsgrensstabernas

organisationsenheter har icke givit utskottet anledning till erinran. Det samma gäller förslaget beträffande studierektorsorganisationen vid försvarsgrensstaberna och förstärkningen av flygsäkerhetsorganisationen i regional och lokal instans.

Departementschefen har bedömt personalbehovet för försvarsgrensstaberna till sammanlagt 315 befattningshavare vid arméstaben (med undantag av FN-avdelningen), 291 vid marininstaben och 327 vid flygstaben. Av de angivna befattningarna avses för officerare på aktiv stat vid arméstaben 145 beställningar, vid marininstaben 98 beställningar och vid flygstaben 90 beställningar. Beträffande officerare på aktiv stat innebär förslaget att sammanlagt 19 beställningar kunna indragas, varav fyra vid armén, nio vid marinen och sex vid flygvapnet. Samtidigt föreslås en mindre ökning av andra personalkategorier vid försvarsgrensstaberna. Totalt innebär det framlagda organisationsförslaget en ökning med sex befattningshavare.

Departementschefen har grundat sina personalberäkningar i första hand på de av försvarsgrenscheferna angivna arbetsuppgifterna för respektive befattningar m. m. samt på upplysningar, som under hand inhämtats från staberna.

Försvarsledningsutredningen hade konstaterat, att verksamheten inom krigsmaktens högsta ledning bedrivs i högt tempo. Uttalandet gäller icke minst försvarsgrensstaberna.

Utskottet har anledning förutsätta, att alla möjligheter att — utan förfång för tjänstens ofrånkomliga krav — vinna personalbesparingar tillvaratagits. Utskottet anser sig med hänsyn till det anförda icke böra framställa någon erinran mot det av departementschefen beräknade antalsmässiga behovet av personal.

Utskottet förutsätter härvid att statskontoret liksom hittills i rationaliserande syfte fortlöpande undersöker behovet av personal i stabs- och förvaltningstjänst. Härav följer att utskottet anser motionerna I: 394 och II: 424, såvitt avser utredning om personalbesparingar, icke böra påkalla någon åtgärd från riksdagens sida.

I motionerna I: 650 och II: 791 har yrkats att de till indragning föreslagna beställningarna för kvalificerad militär personal uppföras enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande på vederbörliga personalförteckningar. Motionärernas mening är att denna personal skall avses för trupparbete. Utskottet vill i anledning härav erinra om att utskottet tidigare understrukit betydelsen av att behovet av den personal, som avses för utbildning av de stridande styrkorna, icke eftersättes.

Utskottet vill emellertid samtidigt framhålla, att för närvarande olika utredningar pågå rörande befälsbehovet vid krigsmakten. Sålunda har 1960 års befälsstatsdelegation i uppdrag att utreda befälsbehovet vid arméns specialtruppslag. Arbetet härmed är i det närmaste slutfört. Vidare har Kungl. Maj:t nyligen tillsatt en utredningsman för att utreda motsvarande behov

vid marinen. Det torde vara att förvänta, att en liknande undersökning även kommer att ske beträffande flygvapnet. I sammanhanget må erinras om att inom försvarsdepartementet är ett förslag rörande fältflygarorganisationen under beredning. Resultatet härav kan komma att påverka officersbehovet vid sistnämnda försvarsgren.

Med hänsyn härtill och med allt beaktande av vad i motionerna I: 650 och II: 791 anförts finner utskottet sig böra avstyrka desamma.

Utskottet vill till det anförda foga, att varje beställningshavare, som genom omorganisationen kan frigöras, kan i nuvarande vakansläge i stället utnyttjas för andra uppgifter inom krigsmakten.

Vad beträffar de olika tjänsternas fördelning på lönegrader torde vara att märka att i den nya organisationen tjänsterna genomsnittligt placerats i högre löneställning än i nuvarande organisation. Vid sin granskning av dessa förslag, vilka synas vara grundade på arbetsuppgifternas ökade svårighetsgrad och önskemålet att nå bättre befordringsmöjligheter, har utskottet ansett desamma böra godtagas. Härav följer att utskottet avstyrker motionerna I: 394 och II: 424, såvitt nu är i fråga.

Avlöningskostnaderna för den personal, som ingår i den föreslagna organisationen för försvarsgrensstaberna, överstiga med ca 600 000 kr. de för innevarande budgetår fastställda. Denna kostnadsökning hänför sig framför allt till förstärkningen av flygsäkerhetsorganisationen och till den höjda lönegradsplaceringen. Under hänvisning till vad i det föregående anförts anser utskottet sig kunna tillstyrka de gjorda beräkningarna.

Utskottet kommer vid sin behandling av statsverkspropositionen, bilaga 6, att göra hemställan beträffande av departementschefen här föreslagna personalförändringar.

Departementschefens förslag — i de delar de icke närmare berörts av utskottet — ha icke givit utskottet anledning till särskilt uttalande.

Departementschefen har räknat med att den nya organisationen av försvarsgrensstaberna skall i princip träda i kraft den 1 oktober 1964. Häremot har utskottet icke något att erinra.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder, som erfordras i samband med de föreslagna organisations- och personalförändringarna.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 394 och II: 424, I: 650 och II: 791, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, samt II: 790,

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 30 december 1963 förordade riktlinjerna för försvarsgrensstabernas organisation;

b) godkänna att arméstaben, marinstaben och flygstaben

föreses med beställningar och tjänster till det antal och i de lönegrader, som departementschefen förordat;

II. bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de övergångsåtgärder som betingas av omorganisationen av försvarsgrensstaberna;

III. godkänna vad som i övrigt föreslagits rörande beställningar för flygsäkerhetsorganisationen vid flygvapnet;

IV. att motionerna I: 394 och II: 424, i vad de icke behandlats under I., icke må till någon riksdagens åtgärd förordas;

V. att motionerna I: 650 och II: 791, i vad de icke behandlats under I., icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 mars 1964

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Bergman, Axel Johannes Andersson, Fritz Persson, Rikard Svensson, fru Wallentheim, herrar Per Jacobsson, Thorsten Larsson, Holmberg, Per Petersson och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Blidfors, Almgren, Nilsson i Göingegården, Eliasson i Sundborn, fru Lewén-Eliasson, fröken Olsson, herrar Lassinantti, Johansson i Norrköping, Gustafsson i Uddevalla, Bohman, Antonsson, Nelander och Källstad.

Reservation

av herrar *Boman, Axel Johannes Andersson, Per Jacobsson, Thorsten Larsson, Holmberg, Per Petersson, Sundin, Ståhl, Nilsson* i Göingegården, *Eliasson* i Sundborn, *Bohman, Antonsson, Nelander* och *Källstad*, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka motionerna I: 650 och II: 791, i vad de avse marinstabens organisation, samt II: 790 och att därför

dels det avsnitt av utskottets yttrande på s. 19, som börjar med »Det av» och slutar med »avstyrkes alltså», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vid bedömandet av den föreslagna omorganisationen av de militära staberna bör enligt utskottets mening uppmärksammas, att den i fråga om arméstaben icke medfört en minskning utan i stället en viss ökning av nämnda stabs arbetsuppgifter. Det enda motivet för departementschefens förslag att sammanföra ingenjör- och signalavdelningarna till en avdelning under en gemensam inspektör, ingenjör- och signalinspektören, har trots detta

varit att kompensera tillkomsten av förenämnda sektionsscheffbefattning med indragning av en beställning på B-löneplanen. Utskottet vill erinra om att, såsom också framhållits i motionen II: 790, skiljaktigheterna mellan de båda truppslagens uppgifter alltmera ökats. Den tekniska huvudinriktningen för ingenjörtrupperna är anläggnings- och sprängteknik, medan den för signaltrupperna framför allt är teleteknisk. Båda dessa verksamhetsgrenar ha blivit mera komplicerade och differentierade samt utökade. Det må erinras om att ingenjörinspektörens ansvar utsträckts till att gälla hela arméns fältarbetstjänst, skyddstjänst mot ABC-stridsmedel samt bombröjning. Signalinspektören är sammanhållande ej blott inom armén utan också för vissa delar av totalförsvaret rörande stabs-, sambands- och kryptotjänsten. Enligt utskottets mening måste det anses olämpligt, att tvenne så oförenliga och omfattande inspektionsuppgifter handhas av en gemensam inspektör.

Vad nu anförts anser utskottet utgöra tillräckliga skäl för att avstyrka Kungl. Maj:ts förslag om en sammanslagning av de båda tjänsterna. Utskottet vill därför i enlighet med yrkandet i motionen II: 790 föreslå, att ingenjör- och signalavdelningarna kvarstå som fristående avdelningar under var sin inspektör. Detta har också tillstyrkts av överbefälhavaren. Såsom följd härav bör den av departementschefen föreslagna beställningen i Br 1 som chef för den sammanslagna ingenjör- och signalavdelningen utbytas mot en beställning för truppslagsinspektör i lönegraden Bo 4. För att på motsvarande sätt som vid de övriga truppslagsavdelningarna tillgodose behovet av avdelningscheffbefattningar vid ingenjör- och signalavdelningarna böra vidare två av de av departementschefen i personalförteckningen upptagna 69 kaptensbeställningarna uppflyttas till lönegraden Ar 27/25. Några personalökningar i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag torde alltså icke erfordras.»

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 20, som börjar med »Utskottet delar» och slutar med »i fråga», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Det är givetvis angeläget att alla möjligheter till förenklingar av stabsorganisationerna tillvaratagas. Utskottet anser emellertid, att en förenkling av marinstabens sektion III i här berört avseende icke bör drivas så långt som till en sammanslagning av samtliga tre vapentjänstavdelningar. Det må härvid erinras om att i departementspromemorian föreslagits att vapentjänstavdelningarna skulle ingå i en med övriga för speciella ärenden för flottan gemensam sektion III. Enligt promemorian föreligger icke sådant samband mellan artilleri- och robotjänsärenden, å ena, samt torped- och mintjänstärenden, å andra sidan, att det skulle vara lämpligt att sammanhålla dem i en avdelning. Vapentjänstavdelningarna borde därför enligt promemorian fortfarande utgöra särskilda avdelningar för ärenden, som ha anknytning till artilleri- och robotjänst, till torped-, min- och minröjningstjänst samt till ubåts-, ubåtsjakt- och helikoptertjänst.

Utskottet anser, att mycket starka skäl måste föreligga för att kunna frångå den i departementspromemorian efter noggranna undersökningar föreslagna organisationen, som tillstyrkts av såväl överbefälhavaren som marinchefen. Sådana skäl ha enligt utskottets mening icke av departementschefen förebragts.

Det må framhållas, att de olikheter, som finnas mellan flottan och kustartilleriets fredsorganisationer måste medföra en annan struktur av marinstabens organisation i förhållande till arméstabens och flygstabens.

Utskottet vill erinra om att marinstabens vapentjänstavdelningar intaga i förhållande till övriga avdelningar inom sektion III i viss mån ställning motsvarande den, som arméns truppslagsavdelningar ha i förhållande till arméstabens centrala avdelningar. Det bör även erinras om att flottan är en starkt materielbetonad försvarsgren. Enligt vad i departementspromemorian framhållits och som också understrukits av överbefälhavaren böra cheferna för vapentjänstavdelningarna med hänsyn till sina uppgifter kunna väljas bland de mest kvalificerade företrädarna för respektive fackområde. De böra ha varit förbandschefer. Vad särskilt beträffar undervattenstjänsten är densamma av särskild betydelse för flottans utveckling och har vissa speciella problem, framför allt på säkerhetsområdet. Det bör erinras om att även säkerhetsfrågorna beträffande marinens helikoptertjänst omhändervaras vid en av vapentjänstavdelningarna.

Mot bakgrunden av det anförda anser utskottet sig icke kunna tillstyrka den långtgående förenkling, som en sammanslagning av samtliga vapentjänstavdelningar innebär. Däremot kan utskottet biträda det i motionerna I: 650 och II: 791 framförda förslaget. I dessa motioner föreslås en uppdelning av ifrågavarande avdelningar på två avdelningar, en övervattens- och en undervattensavdelning. Detta yrkande står i nära överensstämmelse med ett av marinchefen tidigare framfört förslag. I enlighet härmed skulle till övervattensavdelningen hänföras artilleri- och robottjänstavdelningen samt torped- och mintjänstavdelningen under det att till undervattensavdelningen skulle hänföras förutom ubåtstjänstären, ärenden rörande ubåtsjakt- och dykeritjänsterna samt helikoptertjänsten. Utskottet tillstyrker alltså ifrågavarande motionsyrkande. Då cheferna för ifrågavarande båda avdelningar lämpligen böra vara placerade i lönegrad Br 1 torde ett bifall till motionerna i personellt hänseende allenast innebära, att en av de i propositionen för sektion III beräknade åtta regementsofficerarna i lönegrad Ao 27/25 uppflyttas till Br 1. Personalförteckningen för marin staben torde böra ändras i överensstämmelse härmed.

Vad beträffar marinens personalavdelning har, såsom ovan framgår, flottan redan nu en starkt rationaliserad personalorganisation. I departementspromemorian har framhållits att då något väsentligt icke nu vore att vinna på att sammanföra de nuvarande personalavdelningarna till en avdelning, detta icke borde ske. Den av departementschefen föreslagna sammanslag-

ningen torde bl. a. icke innebära några personalbesparingar. Ehuru enligt utskottets mening skäl tala till förmån för promemorians förslag anser utskottet sig dock icke på denna punkt böra frångå Kungl. Maj:ts förslag. Motionerna I: 650 och II: 791, såvitt nu är i fråga, avstyrkas alltså.»

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 22, som börjar med »Vad beträffar» och slutar med »i fråga», bort ha följande lydelse:

»Vad beträffar de olika tjänsternas fördelning på lönegrader torde vara att märka att i den nya organisationen tjänsterna genomsnittligt placerats i högre löneställning än i nuvarande organisation. Vid sin granskning av dessa förslag, vilka synas vara grundade på arbetsuppgifternas ökade svårighetsgrad och önskemålet att nå bättre befodringsmöjligheter, har utskottet ansett desamma böra godtagas med de smärre avvikelser, som utskottet ovan förordat. Härav följer att utskottet avstyrker motionerna I: 394 och II: 424, såvitt nu är i fråga.»

dels ock utskottets hemställan under I. bort ha följande lydelse:

»I. att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 650 och II: 791, såvitt nu är i fråga, samt II: 790 ävensom med avslag å motionerna I: 394 och II: 424, såvitt nu är i fråga,

a) godkänna de av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 30 december 1963 och av utskottet förordade riktlinjerna för försvarsgrensstabernas organisation;

b) godkänna att arméstaben, marinstaben och flygstaben förses med beställningar och tjänster till det antal och i de lönegrader, som departementschefen och utskottet förordat;»